

V МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

співвідносяться з емоціями суму, спокою, пригнічення. І лише останній рядок дає когнітивну оцінку та інтерпретує настрій пейзажу як «сумний» [2].

Отже, за допомогою мови ми можемо лише називати емоції, не передаючи їх характеру. Тим часом, автори поетичних текстів до певної міри долають цю проблему шляхом створення вербального еквіваленту структури емоцій. Крім того, поети також намагаються генерувати розмиту структуру емоцій, викликаючи в уяві читача певний пейзаж, створюючи середовище, у якому могла б відбуватися орієнтація.

Таким чином, у підсумку можемо стверджувати, що саме когнітивізм як загальний напрям сучасного наукового процесу дав поштовх для розвитку різноманітних міждисциплінарних галузей, серед яких когнітивна поетика, до сфери інтересів котрої належать теоретичні розробки, пов'язані з дослідженням поетичного образу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Воробйова, О.П. Когнітивна поетика: спектр проблематики і напрями досліджень. [Лекції відомих українських та зарубіжних учених]. *Studia Philologica* (Філологічні студії): Збірник наукових праць. Київський університет імені Бориса Грінченка, 2020. № 14. С.11–22.

2. Stockwell, P. *Cognitive Poetics: An Introduction*. L.: Routledge, 2002. 256 p.

3. Tsur, R. *Aspects of Cognitive Poetics* // Semino E. and Calpeper J., Eds. *Cognitive Stylistics Language and Cognition in Text Analysis*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2003. P. 279–318.

МОВНІ МАРКЕРИ ВІЗУАЛЬНОГО СПРИЙНЯТТЯ

Миколенко Т. М.

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри української мови та методики її навчання

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка

м. Тернопіль, Україна

Сприйняття, за допомогою якого ми ідентифікуємо стимули довкілля і реагуємо на них, заґрунтовано в когнітивних функціях [3]. Аспекти сприйняття нині формують різноманітні об'єкти наукових зацікавлень. Одним із показників динаміки і форм людського сприйняття є мова. З середини ХХ ст. проблему взаємозв'язку сенсорної інформації з формами її вираження уведено в обіг лінгвістичних досліджень О. Бицько, А. Вежбицької, О. Волошиної, І. Голубовської, А. Квятковської, В. Манакіна, А. Пермінової, Т. Семашко, К. Тулюлюк, Г. Яворської та інших.

V МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

Канал візуального сприйняття є одним із найбільших джерел отримання інформації, за допомогою якого людина засвоює близько 90 % зовнішнього світу [1, с. 6]. Перцептивна лексика дає змогу відтворити картину світу, дійсності, яку моделює автор на основі власних зорових відчуттів та вражень [2, с. 141].

У руслі ситуативного підходу візуальне сприйняття репрезентовано моделями, що відображають структуру способів омовлення зорового віддзеркалення дійсності. Мінімальна прототипова модель ситуації візуального сприйняття складається з трьох компонентів: суб'єкта – перцептивної дії, що показує спосіб засвоєння інформації – об'єкта.

Лексичні одиниці, що наповнюють моделі ситуацій візуального сприйняття, вважаємо мовними маркерами візуального сприйняття дійсності. Кожному з компонентів моделі притаманна певна специфіка мовного маркування.

Згідно з домінантними в сучасній психології поглядами на способи освоєння людиною світу, основним елементом процесу взаємодії людини і середовища є людська діяльність, рефлексована у мові системою дієслів. Відповідно до наявності / відсутності мовного гіпероніма, що визначає форму співдії людини й аналізованого об'єкта, розмежуємо експліцитні та імпліцитні мовні ситуації: *Я побачив важку хмару; Важка хмара з'явилась на небі.*

Мовні гіпероніми означають певну перцептивну дію людини, результатом якої є сприйняття ознаки, в антропогенних ситуаціях. До антропогенних зараховуємо ситуації, в яких фіксуємо присутність активного спостерігача, діяльність якого сформульовано за допомогою предиката, та пасивного спостерігача, який не бере безпосередньої участі в процесі взаємодії з об'єктом сприйняття. На рівні мовної реалізації різниця між суб'єктами сприйняття в антропогенних ситуаціях з активним та пасивним спостерігачем полягає у типі оформлення дії. Якщо позицію активного спостерігача визначає особовий предикат, то позицію пасивного спостерігача відтворює безособовий предикат, що вказує на зв'язок об'єкта, його ознаки та суб'єкта, який сприймає цю ознаку. У візуальному модусі антропогенні ситуації з активним спостерігачем визначають гіпероніми «бачити», «дивитися» тощо: *Я бачу хмару*; антропогенні ситуації з пасивним спостерігачем означено безособовими предикатними гіперонімами «видно» тощо: *На небі видно хмару*; у предметогенних ситуаціях об'єкт спостереження займає позицію підмета, а предикат – перцептивний гіперонім – набуває відповідної до підмета форми: *На небі видніється хмара.*

У царині об'єктної референції розмежування проведено залежно від наявності / відсутності перцептивного семантичного компонента в образі, який сприймаємо (*Бачити зелене дерево / Бачити дерево*).

У процесі досліджень виокремлюємо 2 види мовних маркерів візуальної інформації – безпосередні та опосередковані. До безпосередніх маркерів візуального сприйняття залічуємо насамперед лексеми з відповідним перцептивним семантичним компонентом. Опосередкованими маркерами візуального сприйняття вважаємо лексеми, які позначають зарахування предмета в процес зорового сприйняття (дієслова, які позначають появу предмета; дієслова просторової локалізації тощо), проте перцептивний компонент у семантиці таких слів відсутній.

V МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

Наукові здобутки лінгвістів у царині візуального сприйняття дають підстави говорити про потребу узагальнюючих досліджень щодо структури, механізмів дії та способів мовного вияву процесів візуального сприйняття. Виявлення і структурування лінгвістичних моделей візуального сприйняття дійсності, систематизування мовних маркерів, що наповнюють ці моделі, дасть змогу конкретизувати специфіку осягнення людиною світу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Іонов І. А., Комісова Т. Є. Фізіологія сенсорних систем: методичні рекомендації (видання друге – доповнено та перероблено). Х. : ФОРМ Петров В. В., 2018. 45 с.

2. Йодловська А. І. Особливості функціонування перцептивної лексики у творчості Ф. Одрача (за матеріалом роману «Щебетун»). *Закарпатські філологічні студії*. 2021. Вип. 16. С. 139-144.

3. Cherry K. Perception and the Perceptual Process. URL:<http://psychology.about.com/od/sensationandperception/ss/perceptproc.htm>.

ЕМОЦІЙНО-ЕКСПРЕСИВНІ МОВНІ ЗАСОБИ АНГЛОМОВНОГО ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ (НА МАТЕРІАЛІ ПРОМОВ ПРЕМ'ЄР-МІНІСТРА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ РІШІ СУНАКА)

Нестерчук К. М.

*студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна*

У сучасному комунікативному просторі чільне місце посідає політичний дискурс. Це стає зрозумілим з того, що політична комунікація «має великий вплив на свідомість громадян і формування їхніх політичних поглядів. Крім того, вирішення багатьох політичних проблем залежить від того, наскільки адекватно ці проблеми будуть інтерпретовані» [6, с. 250]. Оскільки «головними особливостями політичного дискурсу є його емотивність, пов'язана з вираженням почуттів, емоцій, оцінок, і експресивність, що слугує цілеспрямованому впливові на адресата» [6, с. 252], то, на нашу думку, сьогодні важливим є вивчення емоційно-експресивних мовних засобів, які використовуються у політичному дискурсі.

Актуальність розвідки полягає у тому, що в сучасній лінгвістиці поглибленого дослідження та вивчення потребує проблема використання політиками мовних засобів з метою вираження своїх емоцій та впливу на громадян.

Мета праці – виявити і проаналізувати на матеріалі промов прем'єр-міністра Великої Британії Ріші Сунака використовувані емоційно-експресивні мовні засоби в англійському політичному дискурсі.